

За забелязване е още, че и околицитѣ, въ които влизатъ изброенитѣ селища се отличаватъ съ сравнително доста висока раждаемостъ. Преди войнитѣ, срѣдногодишно за периода 1906—10 г., Пловдивската селска околия имаше максимална раждаемостъ 52·5 раждания на живи деца на всѣки 1000 жители, когато срѣдната за Царството раждаемостъ бѣше едва 42·1. Това показва, че високата раждаемостъ на селищата съ католическо вѣроизповѣданіе, между другото, се отразява и върху раждаемостта на цѣлата околия.

При едно по-блиско и по-внимателно вглеждане въ живота на населението отъ въпроснитѣ селища, лесно ще се долови, че това население сжщественно се различава по своитѣ обичаи, нрави, хранене, облѣкло и пр. отъ населението съ източно-православно вѣроизповѣданіе на съседнитѣ селища. Изобщо взето, благоденствието въ населенитѣ мѣста, дето населението изповѣдва католическо вѣроизповѣданіе, не е лошо. Техническитѣ съоръжения при обработката на земята тамъ сж сравнително по-добре застѣпени. Духовнитѣ ржководители въ тия селища сж сжщевременно добре подготвени ржководители и въ стопанската областъ. Храната е по-добра. Хигиената и удобствата на живота по-добре застѣпени. А всички тия удобства и, изобщо, начина на живѣне на населението съ католическо вѣроизповѣданіе съвпада съ сравнително по-високата негова раждаемостъ.

6. *Влиянието на културата върху раждаемостта.* — Намалението на общата раждаемостъ следъ войнитѣ, между другото, се дължи и на бързото повишение на културата въ нашата страна. Общеизвестна истина е, която се потвърждава и отъ приведенитѣ по-горе числа, че стопанския и културенъ напредѣкъ прѣчатъ на раждаемостта. Изобщо взето, съ най-малка раждаемостъ се отличаватъ най-културнитѣ нации. Презъ време на войнитѣ, особено презъ Свѣтовната война, нашиятъ войникъ влѣзе въ контактъ съ германскитѣ и австрийски войници. Той видѣ какъ тѣ се хранятъ, какъ живѣятъ. Това остави трайни следи и указа голѣмо влияние върху начина на живѣне у насъ. Следъ завръщането си отъ фронта, българскиятъ селянинъ, а до известна степенъ и нашиятъ гражданинъ, станаха по-внимателни къмъ храната, а така сжщо и къмъ домашната обстановка. Употрѣбението на кревата се засили. Облѣклото се модернизира. Нѣкои отрицателни особености на цивилизацията се възприеха. Засили се, тъй да се каже, създаването на *оранжерийни* условия за животъ. Съ една речъ, напредѣка и развитието започна по-засилено да чука и на нашата врата. А тъкмо това е една частъ отъ ония условия, които указватъ неблагоприятно влияние за развитието на раждаемостта.

Статистиката се мжчи да внесе конкретно съдържание въ гореказанитѣ общи положения. Тя отдѣля нѣкои прояви и съ помощта на разполагаемитѣ статистически данни търси да ги обоснове. Като се казва, че българскиятъ войникъ видѣ какъ се храни европейския и се повлия отъ него, трѣбва да се разбира, че изобщо солта, лука и пипера, които преди войнитѣ и презъ Балканската освободителна война намираха постоянно мѣсто въ торбата и раницата на нашия войникъ, презъ време на Свѣтовната война постепенно това мѣсто се заемаше или най-малко се усилваше желанието да се земе отъ масло, яйца, варено месо или други хранителни продукти. Употрѣбението на месото се засили. Този навикъ остана въ сила и следъ свѣршването на войнитѣ. Така въ 12-тѣ окржжни града (отъ старата територия на Царството): Бургазъ, Варна, Видинъ, Вратца, Кюстендилъ, Пловдивъ, Плѣвненъ, Русе, София, Ст.-Загора, Търново и Шуменъ консомацията на месото е вървѣла както следва:

Консомирано месо		
Години	Килограми (милиони)	Срѣдно на жителъ (килограми)
1927	21·9	37·0
1926	20·6	36·1
1925	19·9	36·0
1924	18·3	34·5
1923	16·2	31·6
1922	17·5	35·4
1921	14·3	30·0
1920	11·3	24·5

Увеличената консомация на месото съвпада съ намалението на раждаемостта. За сжщитѣ 12 града се констатира:

Години и периоди	Живородени деца на 1000 жители	Консомирано месо
		за год., срѣдно на ж. (килограми)
1927	22·8	37·0
1926	24·5	36·1
1920	26·1	36·0
срѣдно 1921—925	28·0	33·6

Отъ тия данни може да се заключи, че една отъ причинитѣ за намаление на раждаемостта се заключава въ увеличената консомация на месото. Това заключение не може да се обобщи, защото статистиката не разполага съ данни за консомацията на месото въ цѣлата страна. То по-скоро може да се вземе като една характерна особеностъ, която подлежи на провѣрка и доказване. Нейното допусане, обаче, се обусловя отъ опити, които е правилъ *Хуссей*. Той, презъ периода 1900—07 г., е отхранилъ 6 поколѣния кокошки съ месо. Презъ първитѣ две години кокошкитѣ сж увеличили своето тегло и подобрили вѣншния си видъ. Въ всѣко отношение резултатитѣ сж били добри. Отъ третата година насетне, обаче, положението се влошава.